

HUKUK BÖLÜMÜ**Esas : 2007/282****Karar : 2007/283****Tarih : 3.12.2007****2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU UYARINCA VERİLEN İDARI
PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN İTİRAZ**

HUKUK BÖLÜMÜ KARARI:

Davacı:O. Yağ San. Tic. A.Ş.

Vekili:Av. M.Ç.

Davalı:Afyonkarahisar Valiliği

Vekili:Av.E.A.Ç.

OLAY:Afyonkarahisar Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'nün 23.11.2005 gün ve 319 sayılı işlemi ile, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun ihlal edilen 8. maddesinin 2. fıkrası gereğince 20/a-20/son maddesi uygulanarak davacı adına idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, bu işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

AFYONKARAHİSAR İDARE MAHKEMESİ; 1.2.2006 gün ve E:2006/62, K:2006/51 sayı ile, davanın ; davacıya 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açıldığı, 31.3.2005 günlü ve 25772 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun muhtelif maddelerinden söz ederek, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun bir bütün olarak incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, ikinci kısımda sayılan kabahatler dışında diğer kanunlarda düzenlenen kabahatlerle ilgili olarak uygulanan idari yaptırım kararlarından olan idari para cezalarına karşı Yasanın yürürlüğe girdiği 1.6.2005 tarihinden itibaren kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde sulh ceza mahkemesine başvuru öngörülerek idari para cezalarına karşı Yasanın yürürlüğe girdiği 1.6.2005 tarihinden sonra açılacak davalar bakımından idare mahkemelerinin görev alanından çıkarıldığı, Yasanın geçici 2. maddesi ile, Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla idare mahkemelerinde açılan ve görülmekte olan idari yaptırım kararlarının bu durumun dışında tutulduğu, 27. maddesiyle de, diğer kanunlarda kabahat karşılığı öngörülen belirli süre için bir meslek veya sanatın yerine getirilmemesi, işyerinin kapatılması, ruhsat veya ehliyetin geri alınması gibi yaptırımlara ilişkin hükümlerin ise, ilgili kanunlarda 5326 sayılı Yasa hükümlerine uygun değişiklikler yapıncaya kadar saklı tutulmuş bulunduğu, bu durumda, davacıya 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca idari para cezası verildiği anlaşılmakta olup, iptal istemine ilişkin bulunan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde yukarıda anılan 5326 sayılı Yasa uyarınca sulh ceza mahkemesinin görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

AFYONKARAHİSAR SULH CEZA MAHKEMESİ; 2.10.2006 gün ve Değişik İş:2006/430 sayı ile, idari para cezasına itiraz dilekçesinde özetle; itiraz eden şirket adına 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca idari para cezası verildiğini, şirkete ait fabrikanın bulunduğu bölgedeki tüm fabrikalara aynı miktarlarda cezalar gönderildiğini, bu uygulamanın cezaların şahsiliği prensibi ile bağdaşmayan toplu ve genel ceza uygulaması olduğunu, kararda belirtilen şirketi suçlayıcı ifadelerin somut belirli şeyler olmayıp, yuvarlak ifadelerden ibaret olduğunu, yasal düzenlemeler gereği organize sanayi bölgelerinde yollar, kanallar, kanalizasyonlar, atık su tesisleri ve arıtmaların organize sanayi bölgesi müteşebbis heyeti tarafından yapıldığını, işletmelerin sırf kendi tesisleri için bunları yapmasının söz konusu olmadığını, bu nedenle şirketin atılı suçu işleminin söz konusu olmadığını, idari para cezasının iptaline karar verilmesini talep ettiği, Afyonkarahisar Valiliği Çevre ve Orman Müdürlüğü vekili cevap dilekçesinde; itiraz eden tarafından itirazın süresinde yapılmadığını, O. Yağ San.Tic.A.Ş'ne M.Ç.K. kararı ile verilen 3 aylık süre içerisinde kirlenmeyi önlemek ve gerekli tedbirleri almakla yükümlü olduğu halde alıcı ortam kriterlerini sağlayacak A.A.T.'ni yaparak faaliyete almadığı, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 8. maddesinin 2. fıkrasının ihlali nedeniyle 23.11.2005 tarihli ve 319 sayılı Valilik Makamı oluruyla bahse konu işletmeye idari para cezası verildiğini, bu nedenle, 2872 sayılı YASANIN 8. maddesine aykırı faaliyette bulunmak

nedeniyle söz konusu cezanın kesildiğini, davacıya uygulanan idari yaptırım cezasının hukuka uygun olduğunu, idari para cezasına yapılan itirazın reddine karar verilmesini talep ettiği, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 25/1. maddesinde "idari cezalara karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç 7 gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği" belirtilmiş olup, görevli mahkeme konusunda özel hüküm mevcut olduğundan görev konusunda 5326 sayılı Yasa ile getirilen genel kural uygulanamayacağından Mahkemelerinin görevsizliğine karar vermenin icap ettiği gerekçesiyle kesin olarak görevsizlik kararı vermiştir.

Sulh Ceza Mahkemesince, dosya, idari yargı dosyası ile birlikte merci tayini için Yargıtay'a, Yargıtay tarafından da Mahkememize gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler:Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, O. Cem ERBÜK, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 03.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME:Dosya üzerinde 2247 sayılı YASANIN 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1- 2247 sayılı YASANIN 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir" hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı YASANIN 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönleme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce

görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için dosya re'sen Yargıtay'a gönderilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yöntem uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Afyonkarahisar Sulh Ceza Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı YASANIN 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ:Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra **GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:**

Dava, 2872 sayılı Kanun'un 8. maddesine aykırılıktan dolayı 20. maddesine göre verilen para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

9.8.1983 gün ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır" denilmiştir; "Kirlenme yasağı" başlığını taşıyan 8. maddesinde, her türlü atık ve artığı, çevreye zarar verecek şekilde, ilgili yönetmeliklerde belirlenen standartlara ve yöntemlere aykırı olarak doğrudan ve dolaylı biçimde alıcı ortama vermenin, depolamanın, taşımanın, uzaklaştırmanın ve benzeri

faaliyetlerde bulunmanın yasak olduğu, kirlenme ihtimalinin bulunduğu durumlarda ilgililerin kirlenmeyi önlemekle; kirlenmenin meydana geldiği hallerde kirlenenin, kirlenmeyi durdurmak, kirlenmenin etkilerini gidermek veya azaltmak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü oldukları belirtilmiştir; 20. maddesinde, idari nitelikteki cezalar sayılmış; anılan Yasanın 25. maddesinin birinci fıkrasında, idari cezalara karşı 7 gün içerisinde idare mahkemesine itiraz edilebileceği yolunda düzenleme mevcut iken, 1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi karşısında, Mahkememizce; Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesindeki, "Bu Kanunun genel hükümleri diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanır" yolundaki hüküm de dikkate alınarak, Kabahatler Kanunu'nun belirlediği ilke ve esaslara uyan diğer kanunlardaki idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırımlara karşı, YASANIN yürürlüğe girdiği tarihten sonra açılan davaların görüm ve çözümünde, adli yargı yerleri görevli kılınmış; bilahare, anılan Yasanın 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. Ancak daha sonra, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 26.4.2006 günlü, 5491 sayılı Yasanın 17. maddesiyle değiştirilen 25. maddesinde, "Bu Kanunda öngörülen idarî yaptırımların uygulanmasını gerektiren fiillerle ilgili olarak yetkili denetleme elemanlarınca bir tutanak tanzim edilir. Bu tutanak denetleme elemanlarının bağlı bulunduğu ve idarî yaptırım kararını vermeye yetkili mercie intikal ettirilir. Bu merci, tutanağı değerlendirerek gerekli idarî yaptırım kararını verir. İdarî yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre idarî yaptırım kararını veren merci tarafından ilgiliye tebliğ edilir.

İdarî yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde idare mahkemesinde dava açılabilir. Dava açmış olmak idarece verilen cezanın tahsilini durdurmaz.

İdarî para cezalarının tahsil usûlü hakkında 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır.

Ceza vermeye yetkili kurum ve merciler tarafından tahsil edilen idari para cezaları, Maliye Bakanlığından izin alınarak Bakanlıkça bastırılan ve dağıtılan makbuz karşılığında tahsil edilir.

Bu Kanuna göre verilecek idarî para cezalarında ihlalin tespiti ve cezanın kesilmesi usûlleri ile ceza uygulamasında kullanılacak makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolüne ilişkin usûl ve esaslar Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." denilmiştir.

Buna göre, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda belirtilen idari yaptırım kapsamındaki idari para cezalarına karşı açılacak davalarda idare mahkemesi genel görevli kılınmış, ancak idarî para cezalarının tahsil usûlü hakkında Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müstesap hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, dava konusu edilen idari para cezasına ilişkin yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 13.5.2006 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 2872 sayılı YASANIN 20. maddesine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur

Kaldı ki, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı YASANIN 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 31. maddesinde "(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır" denilmiş olup, 2872 sayılı Yasa'da bu cezalara karşı idare mahkemesinde dava açılabilirliğinin belirtilmesi karşısında, idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu anlaşılmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesinin 19. madde kapsamında görülen başvurusunun kabulü ile İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

SONUÇ:Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Afyonkarahisar Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19. madde kapsamında görülen BAŞVURUSUNUN KABULÜ İLE Afyonkarahisar İdare Mahkemesi'nce verilen 1.2.2006 gün ve E:2006/62, K:2006/51 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 3.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

HUKUK BÖLÜMÜ 3.12.2007 - K.2007/283

oOo